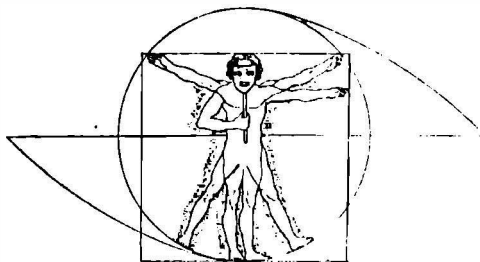
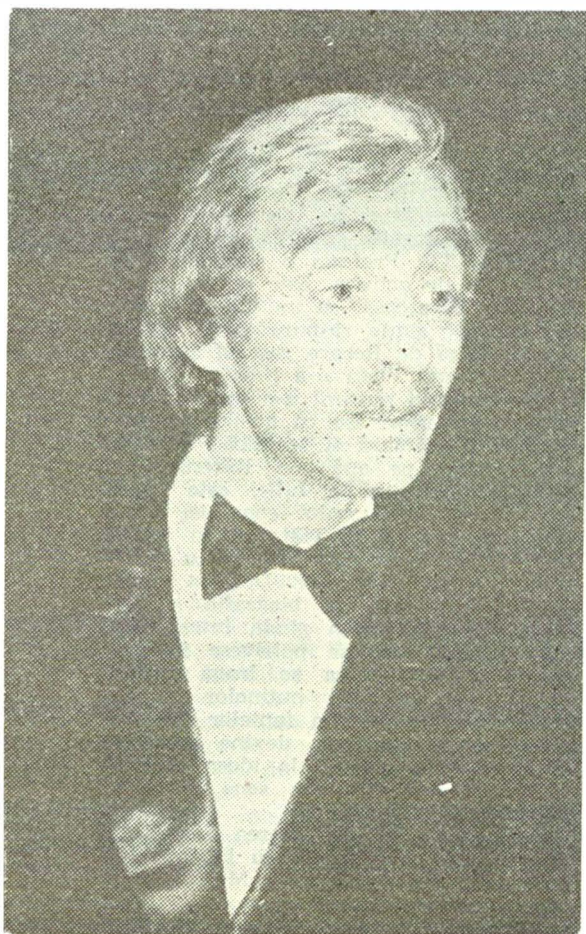


# În prim-plan: ACTORUL



## *RUDY ROSENFELD: „Nu încetăm niciodată să învățăm...”*



*Simpatic, pe chip cu reflexe de can-doare și umor, păstrind și ca persoană particulară acea notă de bonomie comună mai tuturor personajelor întruchipate pe scenă, Rudy Rosenfeld este un interlocutor plin de solitudine:*

— Mi-ați spus că ați fi mai bucuros să vorbim despre teatrul dumneavoastră decît despre propria carieră...

— Povestea vieții mele de actor se confundă cu existența Teatrului Evreiesc de Stat, pentru că din '48, de la înființare, am fost zi de zi în teatru... Tata era timpelar și a lucrat în acest teatru de la început, devenind la un moment dat coordonator tehnic. Părinții mei, în tinerețe, jucau teatru ca amatori și eu am început să joc alături de ei de pe la șase ani și jumătate. „Oficial” am debutat la doisprezece ani, într-o revistă intitulată *Cu cîntec pe buze*, în clasicul tablou în care un Gavroche suit pe umerii tovarășilor de joacă scria pe zid LA PAIX. Jucam și la Casa de cultură „Mircea Vodă” unde se înființase o secție idiș. Cînd s-a organizat studioul TES, în care erau admiși pe bază de concurs toți cei dornici să învețe meseria de actor, tata n-a vrut să mă lase, spunînd că trebuie să termin mai întîi liceul. De supărare, am pierdut clasa a noua, dar tot nu m-am lăsat, am trecut la seral, m-am angajat curier la teatru dimineața colindam Bucureștiul, după-amiaza eram la școală, iar seara făceam figurație. După un an am intrat în corpul de ansamblu și m-am putut ocupa



liniste de pregătirea pentru cariera  
re mă aștepta. Morbul teatrului îmi  
sesse inoculat de mult...

— Ați avut ocazia să întâlniți per-  
sonalități marcante ale vieții tea-  
trale...

— M-am învățat, copil, apoi adolescent  
ind, printre mari oameni de teatru.  
ulți nu mai sînt... I-am cunoscut pe  
steranul dirijor și compozitor Haim  
chwartzman, pe Dina König, care fă-  
se parte din vestita trupă de la Vilna,  
e Iso Schapira, director la Iași, pe  
enno Popliker, Mauriciu Sekler, elev  
lui Max Reinhardt, pe Sevilla Pastor  
Seidy Glück, azi decana noastră de  
rstă. Ca profesori la studioul de pre-  
tire i-am avut pe Beate Fredanov, pe  
gretatul Alexandru Finți, pe Virgil  
rădășeanu...

— Teatrul a reprezentat și repre-  
zintă pentru cultura Idîș un lînt  
fundamental..., o modalitate de ex-  
primare artistică, care, de-a lungul  
vremii, a găsit în folclor o sursă de  
regenerare.

— Da, e adevărat... Înainte, trupele  
articulare aveau în repertoriu trei, ma-  
mum șase piese: o dramă, o comedie,  
eo două melodrame, unul-două spec-  
cole muzicale. Cînd poposeau într-un

**Verva... vine jucînd. Alături de  
colegii și prietenii săi Tricy  
Abramovici și Bebe Bercovici,  
coautori ai spectacolului de revistă  
„Între caftan și smoking“**

**Interpretîndu-l pe celebrul scriitor  
Șalom Alehem, un «personaj» mult  
îndrăgit**





In savuroasa comedie „Actul de căsătorie” de Ephraim Kishon a interpretat un logodnic numit... Rudy



Aristodem, în plesa „Diogenele” de Dumitru Solomon

orășel, din prima seară actorii dibuiau starea de spirit a spectatorilor și hotărau ce să joace în continuare. În valioara cu care mergeau peste tot aveau citeva elemente strict necesare pentru grimă și costum, iar în minte purtau întipărite cele citeva roluri. Erau oameni care făceau de toate, posedind o mare disponibilitate interpretativă și o extraordinară capacitate de adaptare la orice condiții de joc. Deși nu aveau o pregătire de specialitate, aveau o mare dragoste de meserie, știau „să fure” de la cei mai buni alături de care jucau, aveau o formidabilă intuiție și, bineînțeles, talent. Cum veneau din diferite colțuri ale țării și vorbeau idiș în variante dialectale, s-a hotărât, pentru scena noului Teatru Evreiesc de Stat, să se adopte idișul literar, adică limba lui Șalom Alehem; de atunci s-a păstrat acest factor constant de limbă, lucru de care s-a îngrijit ani de-a rândul secretarul nostru literar, Israil Bercovici, cunoscut scriitor și istoric de teatru evreiesc.

— Cele aproximativ o sută de roluri care figurează în fișa dumneavoastră de creație vă indică prezența în majoritatea spectacolelor teatrului!

— Este o tradiție în teatrul nostru ca repertoriul să reia, la anumite intervale de timp, piesele clasice, libretelor de succes... Pe scena noastră s-a jucat pentru prima oară în țară *Woyzeck* de Büchner, Ion Grapini, care ne-a părăsit nu de mult, realizase în rolul titular o creație memorabilă; s-a montat Molière, s-a jucat mult Brecht (îmi amintesc de un spectacol excelent cu *Mutter Courage*, iar *Opera de trei parale* a fost montată prima oară la „Barașeum” apoi, prin '60, am reluat spectacolul impunându-l atenției publicului); marele succes din anii de prigoană antideмократică — *Potopul*, prelucrare de Mihail Sebastian după H. Berger, a fost reeditat în 1976; *Dibuk* de Anski — un text de tradiție în dramaturgia idiș, — a fost și o montare de referință în regia lui Franz Auerbach. Multe dintre spectacolele în care am jucat le cunoșteam de mic, le văzusem de sute de ori din culise, din fosă, din stal. Am și jucat foarte mult, Trupa noastră n-a fost niciodată mai mare de 35 de persoane și cam toți lucrăm mult. Eu nu sint cîntăreț, și totuși cînt — am ureche muzicală, și la nevoie interpretez cîntecul, îl joc, îl trăiesc, astfel încît spectatorul să nu mă poată blama. Nu sint dansator, și totuși dansez — studiez mișcările pe care le am de făcut, mă străduiesc să le execut cît mai bine conform posibilităților mele. Dacă ești bun profesionist îți maschezi lipsurile inerente și pedalezi pe elementele care-ți





**Neînțelegind răutățile oamenilor din jurul său — Muniș, eroul lui Perciz**



**Simbol al mersului înainte al lumii, cirearul Poly din „Cel care primește palme” de Leonid Andreev**

sint la îndemână. Doar atunci poți tinde spre, hai să-l spunem așa, actorul total. E foarte greu...

— Și, totuși, ai reușit nu o dată! Spectacolul pe care de curind l-ai regizat și în care și jucați, între caftan și smoking, este o exemplară reprezentație de autentic music-hall, de asemenea cîntați și în... Trubaduri și Purim-spilari...

— Noi trei, Tricy Abramovici, Bebe Bercovici și cu mine, am construit împreună *Între caftan și smoking*, și am calculat fiecare efect în parte. Între cei aflați pe scenă este esențial să se creeze un fluid care să ne permită să captăm atenția spectatorului, determinîndu-l „să simtă” alături de noi. Dealtfel, în special la reprezentațiile de revistă este neapărat nevoie să privești publicul în ochi, să-l stăpînești dacă devine — eventual — „recalcitrant” sau să-i poți răspunde dacă te întrerupe sau te întreabă ceva.

— Îmi spuneai că la început vă era teamă de spectator...

— Datorită lui Ginel Teodorescu, regizor al TES de la înființare, datorită lui am scăpat de acea teamă paralizantă, care te cuprinde atunci cînd, îngrădit de textul scris, nu ai spontaneitatea unui dialog neprevăzut. În *Răzbunarea sufleurului*, piesa lui Victor Ion Popa jucată pentru prima oară pe scena noastră, Ginel m-a distribuit în Pompierul nu aveam nici o replică și totuși ieșeam cu aplauze; e drept, în pauză circulam prin foaier și discutam „bilingv”, „trilingv” — după cum eram întrebat —, comportîndu-mă ca un adevărat...stîngător de incendii. Atunci am avut un moment de mare izbîndă interioară, și tot de atunci nu mă mai tem să cobor în sală și să vorbesc cu spectatorii. Experiența am continuat-o în *Culorile nemuririi* de Ștefan Tita, o piesă despre pictorul Daniel Rosenthal; după ce am suferit că, deși semănăm cu protagonistul, fusesem distribuit într-un rol de „comentator”, m-am devotat lui. Mesagerului, și am reușit să capăt siguranța și liniștea necesare celui ce trebuie să conducă acțiunea, asigurînd comunicarea dintre scenă și sală. Dar și azi, după 25



de ani de teatru, încă mi-e frică de pauze. Trebuie să ştii „să şii” o pauză, să o încarci cu sens, şi mai ales să nu ajungi epuizat la capătul ei. Nu e voie să „scapi” spectatorul, trebuie ca între tine şi el să se stabilească un fluid asemănător celui dintre parteneri. În *Cîntăreţul tristeţii sale*, de exemplu, pe parcursul actului întâi, concentrarea este atât de mare încît uit de persoana mea fizică, de reacţiile mele fiziologice. Se ajunge la acest lucru prin exerciţii repetate, printr-un sever autocontrol...

— Ioşke vioristul este una dintre creaţiile de vîrf ale carierei dumneavoastră, marcată de la început de un stil de joc omogen, de mare mobilitate, cu delicate, discrete treceri dintr-un registru în altul. De la un personaj caricatural, cum era calfa din *Lozul* cel mare de Şalom Alehcm, la dramatismul lui Leib, eroul lui Alexandru Sahia din *Şomaj fără rasă*, de la popularul Menahem Mendel, personaj din familia Cavalerului Tristei Figuri, la medicul ipocrit, deopotrivă naiv şi agresiv din *Andorra* lui Frisch; de la eroul mazilian Gherman din *Somnoroasa aventură* la dulosul Mordhe, tatăl Hasei orfana, sau blajinul Iosalc — personajele lui Gordin, de la eroul (pentru care aţi primit un premiu de interpretare în Festivalul naţional „Cîntarea României”) denumit generic *Om* în montajul *Scurtcircuit* la creier, pînă la tripla întrupare a orgoliului în *Aristodem*, *Platon*, *Alexandru cel Mare* din piesa lui Dumitru Solomon *Diogene ciinele* — toate aceste compoziţii şi încă multe altele conturează o evoluţie complexă, ce îngemănează hazul burlesc şi florul tragicomic, o evoluţie cu subtile nuanţe, care au individualizat rolurile, dar le-au şi apropiat, conferindu-le un suflu de firesc şi autenticitate. Aţi fost solicitat şi în cinematografie şi, dincolo de pitorescul de prim-plan al acestor partituri filmice, cred că aţi avut ocazia unor interesante studii de caracter.

— Vă mulţumesc pentru frumoasa „panoramare” a carierei mele! În ce priveşte experienţele din cinematografie, nu au fost roluri de întindere, dar le-am lucrat cu mîgălă, şi, de ce să nu spun, avînd satisfacţia de a mă afla în preajma unor mari actori. Am interpretat pe „soldatul cu ochelari” în *Prea mic pentru un război atît de mare*, m-am amuzat să schiţez profilul unui pictor dadaist în *Actorul şi sălbăticiu*; în primul serial al televiziunii române, *Un august în flăcări*, am fost un utecist, iar în



Sub aparenţa timidităţii, o deplină stăpînire de sine — Mesagerul în „Culorile nemuririi” de Ştefan Tita



Tanhum — maximă transfigurare într-un poem al condiţiei umane: „Golem” de A. Leivik

Lumini și umbre, un medic evreu; am fost reporter în *Nea Mărin miliardar* și circuiam în *Ochi de urs*, iar într-un film ce își așteaptă premiera, *Acordați circumstanțe atenuante*, mi s-a încredințat rolul unui maistru... Noi, actorii, niciodată nu încetăm să învățăm... Un rol înseamnă un unicat. La fiecare întâlnire cu un nou personaj, există o doză de teamă... De obicei, tu nu te vezi în personajul respectiv, regizorul ți-l propune. În parabola lui Peretz, *Muniș*, aveam de interpretat Binele. Când citisem textul, mi-l imaginasem pe Florin Piersic în rol, nici într-un caz pe mine, nu puteam să-mi închipui cum aveam să realizez personajul acela iubit de două fete pentru frumusețea lui fizică și morală! Răul era interpretat de Bebe Bercoș, i-am și spus că toată lumea va merge cu el. Singurul lucru de care mă puteam agăța era frumusețea sufletească a eroului, și totuși am plutit în incertitudine chiar și la premieră. Am ratat primele trei spectacole. Abia la a patra reprezentație, când spiritualitatea eroului a căpătat — probabil — ponderea necesară, am reușit să les din acea stare, să renunț la ideea că personajul trebuie să fie și frumos și înalt.

— **Sinteți în general un actor de compoziție, din categoria celor care nu au renunțat la metoda stăni-slavskiană.**

— Simt uneori nevoia unui personaj „cald și bătrîn”, cum a fost de exemplu cel din *Golem* de A. Leivik, unde o aură de nebunie îi permitea lui Tanhum

să spună adevărurile despre lumea timpului său. Mă angajez desigur și la distribuire în „contre-emploi”. Personajul lui Mazilu nu-mi era deloc apropiat, cinismul cu care se exprimă nu-mi era la îndemână. Abia soluția finală a spectacolului, cînd eroul sparge balonul albastru și începe să plîngă, m-a ajutat să-mi construiesc rolul. Acum sînt distribuit în dentistul Dussel din *Jurnalul Annei Frank*, personaj cu care nu mă simt încă familiarizat. Îmi place mult lucrul la masă și consider că e foarte importantă acea căldură a echipei, care se creează, bineînțeles, datorită regizorului. N-am lucrat cu mulți regizori, dar la fiecare am apreciat câte o calitate deosebită, de la fiecare am învățat câte un lucru fundamental pentru meserie. Îmi amintesc de Mauriciu Sekler, de rigoarea spectacolelor sale. El era și un foarte bun regizor de revistă, imprimind reprezentațiilor de divertisment ritm, antren și voie bună. Ginel Teodorescu a lucrat mereu cu noi, a izbutit să se apropie de tradițiile specifice culturii noastre, de felul nostru de a simți și juca, și pentru acest lucru noi îl iubim foarte mult. S-a remarcat întotdeauna prin finețea concepțiilor regizorale, prin lipsa de ostentație a expresiei scenice. Poate pentru că a fost cîndva și actor, Adrian Lupu cunoaște și acordă atenție susceptibilităților actorilor, și este unul dintre regizorii care reușesc să incite la un climat de emulație. Frumoasă și grea e perioada repetițiilor... Din păcate, de la masă pînă pe scindura scenei se pierde mai totdeauna ceva, n-aș putea spune ce, poate respirația...

**Irina COROIU**

## telex-„teatrul” • telex-„teatrul” •

În librărită se află volumul de comedii al lui Vasile Alecsandri, în Editura „Minerva”. • Tudor Popescu, în postura de regizor, conduce repetițiile cu piesa *Milionarul sărac* de... Tudor Popescu, la Teatrul Dramatic din Baia Mare. Scenografia o semnează Florin Harasim. • În holul Teatrului Foarte Mic, Mihai Stănescu a deschis a doua sa expoziție de caricaturi. • La Teatrul „A. Davila” din Pitești se repetă D'ale carnavalului de I. L. Caragiale (regia: Mihai Lungeanu) și Paraziții de Csiky Gergely (regia:

Mihai Radoslăvescu). • Regizoarea Anca Ovanec-Doroșenco și scenograful George Doroșenco repetă, la Teatrul Bacovia din Bacău, două piese care vor fi prezentate în premieră absolută: *Hanul enigmelor* de Marica Beligan și *Miine va fi prea tirziu* de Ion Bălan și Dumitru Păslaru. Tot la Bacău se repetă Omul care a văzut moartea de Victor Eftimiu, în regia lui I. G. Rusu și scenografia Gloriei Iovan. • Mihai Ispirescu va fi prezent pe afișe cu a doua sa comedie (după Trăsură la scară, care se reprezintă la Tea-

trul „Nottara”). Cea de-a doua comedie, Un loc pe terasă, se repetă la Teatrul „Ion Vasilescu” din Gîrbiu. • Teatrul Dramatic din Galați a prezentat premiera cu O casă onorabilă de Horla Lovinescu (regia: Petre Popescu) și pregătește Insula de Mihail Sebastian (regia: Dan Stoica). Scenografia ambelor spectacole o semnează Victor Crețulescu. • Teatrul Național din Tirgu Mureș a editat prima foaie-program, bogată în informații și frumos ilustrată. Foaia-program nr. 1/martie 1984 se intitulează „Rampa”. •